

Вікторія Сьомченко

к.е.н., доцент,

Запорізький національний університет,

Анастасія Кобець

студентка,

Запорізький національний університет

ОСНОВНІ ТЕНДЕНЦІЇ НА РИНКУ ПРАЦІ УКРАЇНИ

Однією з основних рис ринкової економіки виступає конкуренція, яка розповсюджується на різні сфери, у тому числі і на ринок праці. Наслідком конкуренції і обмеженості робочих місць є безробіття, що виступає як неминуче явище суспільного життя. Безробіття є складним соціально-економічним явищем, при якому частина економічно активного населення не зайнята в суспільному виробництві товарів і послуг і не може реалізувати свої здібності за допомогою ринку праці по тим або іншим причинам.

Перехід до ринкової економіки неминуче привів до великих змін у використанні трудових ресурсів. З перебудовою господарського життя країни виявилось багато чинників, що впливають на якісні характеристики ринку робочої сили. Згортання діяльності великого числа організацій, різке погіршення соціально – економічного положення негативно позначилося на ефективності використання накопиченого виробничого потенціалу, стало причиною різкого зростання безробіття населення. Можливість міграції населення в країни далекого зарубіжжя привела до втрати висококваліфікованих кадрів, фахівців, здатних витримати конкуренцію на світовому ринку робочої сили, що призвело до зниження якості робочої сили.

За даними Державної служби статистики України, було проаналізовано та виявлено, що рівень безробіття в Україні у 2016, 2017, 2018 та 2019 роках становив 9,3%, 9,5%, 8,8% та 8,4% відповідно. Показник безробіття серед міського населення у 2019 році становив 8,1%, серед сільського – 9,2%, серед жінок – 7,7%, серед чоловіків – 9,1%.

Кількість зайнятих, які працювали у неформальному секторі економіки за 9 місяців 2018 року становила 4,8 млн. або 25% від загальної кількості зайнятого населення. Серед неформально зайнятих осіб, значна частка була зайнята в сільському, лісовому та рибному господарстві (43 %). Іншими поширеними видами економічної діяльності населення цієї категорії є: оптова та роздрібна торгівля – 21,2 %; будівництво – 16,1 %, а також транспорт – 4 %.

Середньооблікова кількість штатних працівників у січні 2018 року становила 7 млн. 589 тис. осіб. Скорочення відбулося в усіх видах економічної діяльності, найбільш суттєво – у промисловості, торгівлі, фінансовій діяльності, у сфері інформації та телекомунікації, адміністративному обслуговуванні, будівництві, у сфері тимчасового розміщення й організації харчування (на 20% – 30%).

Кількість працюючих, переведених з економічних причин на неповний робочий день (тиждень) у 2018 році, у порівнянні з 2017 роком, зросла на 131,4 тис. осіб і становила 957,1 тисячу.

Зростання працюючих у скороченому режимі відбулося у більшості регіонів, зокрема, у Полтавській та Чернівецькій областях – майже на третину, у м. Києві, Донецькій, Сумській та Харківській областях, відповідно, у 1,7 – 2,0 рази.

За видами економічної діяльності, кожний п'ятий штатний працівник працював неповний робочий день (тиждень) у будівництві, стільки ж у промисловості, кожен третій – на транспорті, у складському господарстві, поштовій та кур'єрській діяльності.

Протягом січня – лютого поточного року роботодавці проінформували державну службу зайнятості про заплановане масове вивільнення 55,7 тис. працівників, що на 21,3 тис. осіб більше, ніж у відповідному періоді минулого року. Найбільше вивільнення працівників очікується в Одеській, Івано-Франківській, Донецькій областях (від 4 до 7 тис. осіб) та м. Києві (17,7 тис. осіб). Серед осіб, попереджених про вивільнення, найбільшу частку становлять працівники сфери державного управління та обов'язкового соціального страхування (27 %), фінансової та страхової діяльності (14 %), адміністративного та допоміжного обслуговування (9%), переробної промисловості (8 %).

Кількість вакансій, про які роботодавці проінформували центри зайнятості, станом на 1 березня 2019 року становила 41,4 тис. од. та, у порівнянні з даними на 1 березня 2018 року, скоротилася на 21 %. Зокрема, у Сумській, Закарпатській, Запорізькій, Миколаївській та Херсонській областях на 19 – 25 %, у Дніпропетровській на третину, а у Чернівецькій області скоротилися на 38 %. У структурі вакансій

найбільшу частку складають робочі місця для кваліфікованих робітників, професіоналів та фахівців, кожна десята вакансія пропонувалася для низько кваліфікованих працівників, мінімальним є попит на технічних службовців та працівників сільського господарства.

Як видно з наведених вище даних, сучасний стан вітчизняного ринку праці характеризується достатньо негативними тенденціями, тому можна виділити декілька пропозицій для розширення гідної праці:

1. Якщо підприємство хоче звільнити працівника, воно повинно дати йому час, наприклад, місяць терміну, за який він зможе підшукати іншу роботу. При цьому робітник даного підприємства має отримати за цей "місяць пошуку" мінімальну ставку робітника даного підприємства. Ця пропозиція надасть шанс звільненому працівнику знайти іншу, гідну себе роботу, при чому пошук буде проходити не в стресовій ситуації так як цей місяць буде оплачений колишнім роботодавцем.

2. Підприємство може забезпечити особу без досвіду роботи посадою. При цьому підприємство бере людину на роботу з мінімальною ставкою, тим самим воно мінімізує ризики з приводу неякісного виконання обов'язків співробітником.

3. Підприємство може займатися перепідготовкою та підвищенням кваліфікації кадрів. Тим самим підприємство скорочує свої витрати, адже на оплату такого фахівця піде менше коштів, ніж на найм людини з дипломом спеціаліста. Також, з огляду на такі дії, можна сказати, що підприємство створює кар'єрну драбину для кожного охочого, а також підвищує зайнятість, адже з кожним підйомом працівника вище, хтось має зайняти його попередню посаду.

На сьогоднішній день альтернативними варіантами скорочення працівників в Україні можуть стати лізинг персоналу, аутстафінг та аутсорсинг. Це нові форми роботи з персоналом, які дають змогу підвищити зайнятість населення, оптимізувати кількість працівників на підприємстві та знизити витрати працедавця на персонал і виконання окремих бізнес-процесів.

Список використаних джерел

1. Аналіз тенденцій ринку праці України. URL: http://www.rusnauka.com/24_NTP_2009/Economics/49269.doc.htm (дата звернення: 01.10.2019).

2. Тенденції розвитку ринку праці в Україні. URL: https://essuir.sumdu.edu.ua/bitstream/123456789/33144/1/Belosvet_unemployment.pdf (дата звернення: 01.10.2019).

3. Державна служба статистики України. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua> (дата звернення: 01.10.2019).